

Etusivu>Oikeudenkäyntimenettely>Siviilioikeudelliset menettely>Minkä valtion tuomioistuin on toimivaltainen?

Minkä valtion tuomioistuin on toimivaltainen?

Ruotsi

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Siviilioikeudelliset riita-asiat käsitellään tavallisesti yleisessä tuomioistuimessa. Kanne nostetaan toimivaltaisessa käräjäoikeudessa (*tingsrätt*).

On olemassa kaksi erikoistuomioistuinta, jotka käsittelevät tiettyjä luonteeltaan siviilioikeudellisia riita-asioita. Ne ovat työtuomioistuin (*Arbetsdomstolen*) ja markkinatuomioistuin (*Marknadsdomstolen*). Lisäksi tietyt käräjäoikeudet käsittelevät tiettyntyyppisiä oikeusasioita. Näiden tuomioistuinten toimivaltaa käsitellään vastauksessa [kysymyksen](#) 3.

Lisätietoa yleisistä tuomioistuimista löytyy [täältä](#) ja erikoistuomioistuimista [täältä](#).

Tietyt siviilioikeudelliset riita-asiat käsitellään lainkäyttöelimissä, jotka eivät ole varsinaisia tuomioistuimia. Summaariseen menettelyyn kuuluvassa yksinkertaistetussa menettelyssä kruununvoutiviranomaiset (*kronofogdemyndighet*) voivat velvoittaa toisen osapuolen maksamaan tietyn määrän tai toteuttamaan muita toimenpiteitä. Viranomaisen ratkaisuun voidaan hakea muutosta käräjäoikeudessa. Tiettyntyyppiset huoneen- ja maanvuokrausta koskevat riita-asiat käsitellään huoneenvuokra- tai maanvuokralautakunnissa (*hyresnämnd, arrendenämnd*).

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Yleisesti ottaen kaikkien siviilioikeudellisten asioiden käsittely aloitetaan alimmassa oikeusistuimessa, käräjäoikeudessa.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuuden pääsääntö

Pääsääntöisesti kanne nostetaan vastaajan kotipaikkakunnalla. Luonnollisen henkilön kotipaikan katsotaan olevan siellä, missä hän on kirjoilla. Ruotsin verovirastolta saa tietoja siitä, missä tietty ihminen on kirjoilla (p. (+46 (0)8 56 48 51 60). Oikeushenkilön kotipaikka määräytyy tavallisesti sen mukaan, missä sen hallitus toimii.

Vaikka henkilö ei asuikaan Ruotsissa, voi olla mahdollista kääntyä ruotsalaisen tuomioistuimen puoleen. Jos vastaajalla ei ole kotipaikkaa missään, kanne voidaan nostaa siellä, missä hän oleskelee, tai tietyissä tapauksissa siellä, missä hänen kotipaikkansa on viimeksi ollut tai missä hän on viimeksi oleskellut. Tietyissä siviilioikeudellisissa riita-asioissa kanne voidaan nostaa Ruotsissa, vaikka vastaajan kotipaikka olisi ulkomailla. Tällöin toimivallan kannalta on ratkaisevaa se, onko kyseisellä henkilöllä omaisuutta Ruotsissa tai onko asiaan liittyvä sopimus tehty Ruotsissa.

Kansainvälisten suhteiden osalta on tärkeää muistaa, että Ruotsin lainsäädäntöä tuomioistuinten toimivallasta voidaan soveltaa vain, jos Ruotsi on tuomiovaltainen. Useimmiten Ruotsi on tuomiovaltainen, jos tuomioistuinten toimivaltaa koskevan kansainvälisen lainsäädännön mukaan ruotsalainen tuomioistuin on toimivaltainen. Tässä yhteydessä on otettava huomioon voimassa olevat kansainväliset oikeusvälineet. Ruotsin kannalta tärkeimmät oikeusvälineet ovat Bryssel I -asetus sekä Brysselin yleissopimus ja Luganon yleissopimus. Ne sääntelevät tuomioistuinten toimivaltaa, jos vastaajan kotipaikka sijaitsee valtiossa, joka kuuluu asetuksen tai yleissopimusten soveltamisalaan. Niissä myös korostetaan erityisesti, että toimivaltaperustetta, jonka mukaan maksuvelvollisuutta koskevan kanteen saa nostaa siellä, missä vastaajalla on omaisuutta, ei saa soveltaa henkilöön, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa tai yleissopimuksen allekirjoittaneessa valtiossa.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

On olemassa useita toimivaltasäännöksiä, joiden mukaan kanne voidaan nostaa myös muussa kuin vastaajan asuinpaikan tuomioistuimessa. Lisäksi eri kansainvälisissä oikeusvälineissä, kuten Bryssel I -asetuksessa sekä Brysselin yleissopimuksessa ja Luganon yleissopimuksessa, on rinnakkaisia toimivaltamääräyksiä.

Tärkeimmät rinnakkaiset ruotsalaiset toimivaltasäännökset ovat seuraavat:

Vahinkoa kärsinyt henkilö saa nostaa kanteen siellä, missä vahinkoa aiheuttava teko tehtiin tai missä vahinko aiheutui. Säännöstä ei periaatteessa voida soveltaa silloin, kun kyse on sopimusrikkomuksesta. Rikoksen vuoksi nostettu vahingonkorvauskanne voidaan käsitellä rikoksesta nostetun syytteen yhteydessä.

Kuluttajilla on mahdollisuus haastaa elinkeinonharjoittaja oikeuteen omassa tuomioistuimessaan vähäisiä vaateita koskevissa kuluttaja-asioissa.

Sopimukseen perustuvaa maksuvelvollisuutta koskeva kanne voidaan tietyissä tapauksissa nostaa siellä, missä sopimus on tehty. Sitä vastoin Ruotsin lainsäädännössä ei ole säännöstä, jonka mukaan toimivalta kuuluisi sopimuksen täytäntönpäytäjäpaikan tuomioistuimelle.

Liiketoiminnassa syntyneitä riita-asioita koskeva kanne voidaan tietyissä tapauksissa nostaa elinkeinonharjoittajaa vastaan siellä, missä toimipaikka sijaitsee.

Lapsen huoltajuutta, asumista ja tapaamisoikeutta koskevat kanteet nostetaan tavallisesti siellä, missä lapsi asuu (ks. myös kohta Lapsen huolto – Ruotsi)

Lapsen elatusta koskevat kanteet nostetaan tavallisesti vastaajan kotipaikan tuomioistuimessa, mutta kysymystä voidaan käsitellä myös toisessa tuomioistuimessa isyyttä, avioliittoa tai vanhempien vastuuta (lapsen huoltajuutta ja asumista) koskevien oikeusasioiden yhteydessä.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Ruotsin lainsäädännössä on useita yksinomaista toimivaltaa koskevia säännöksiä, joiden mukaan kanne on nostettava tietyssä tuomioistuimessa. Lisäksi eri kansainväliset oikeusvälineet, kuten Bryssel I -asetus sekä Brysselin yleissopimus ja Luganon yleissopimus, sisältävät yksinomaista toimivaltaa koskevia määräyksiä. Jos kanne, johon voidaan soveltaa jotakin näistä säännöistä, nostetaan toisessa tuomioistuimessa kuin siinä, jolla on yksinomainen toimivalta, kyseinen tuomioistuin ei saa käsitellä asiaa.

Tärkeimmät yksinomaista toimivaltaa koskevat ruotsalaiset säännökset ovat seuraavat:

Useimmat kiinteistöoikeudelliset riita-asiat on käsiteltävä kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimessa.

Tietyt kiinteistöjä koskevat riita-asiat käsitellään kiinteistötuomioistuimessa taikka huoneenvuokra- tai maanvuokralautakunnassa. Myös näissä tapauksissa kiinteistön sijainnilla on ratkaiseva merkitys.

Perintöoikeudellisia kysymyksiä koskevan kanteen tutkii vainajan asuinpaikan tuomioistuin.

Avoliittoa ja ositusta koskevat riita-asiat käsitellään jommankumman osapuolen asuinpaikan tuomioistuimessa.

Kun työtuomioistuin ja markkinatuomioistuin tutkivat riita-asiaa, ei ole mahdollista kääntyä vastaajan asuinpaikan yleisen tuomioistuimen puoleen.

Ympäristöoikeutta, merioikeutta ja immateriaalioikeutta koskeviin riita-asioihin sovelletaan useissa tapauksissa erityissäännöksiä, joiden mukaan vain yksi tuomioistuin on toimivaltainen.

Svean hovioikeudella (*Svea hovrätt*) on yksinomainen toimivalta käsitellä tiettyjä ulkomaisten ratkaisujen täytäntöönpanoa koskevia pyyntöjä.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Osapuolet voivat sopia, että riita-asiaa koskevan kanteen voi nostaa tai se tulee nostaa tietyssä tuomioistuimessa. Tätä sopimusta kutsutaan oikeuspaikkasopimukseksi eli prorogaatiosopimukseksi. Sopimuksen tulee olla kirjallinen. Sopimus voi merkitä sitä, että ainoastaan yhdellä tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta. On myös mahdollista sopia, että toimivalta osoitetaan jollekin muulle tuomioistuimelle kuin sille, joka olisi toimivaltainen tavanomaisten toimivaltasäännösten mukaisesti. Osapuolet voivat myös sopia useiden tuomioistuinten toimivaltaisuudesta.

Tuomioistuin, jolle osapuolet ovat osoittaneet toimivallan, on periaatteessa velvollinen käsittelemään oikeusasian, jos asia on pantu vireille tässä tuomioistuimessa. Näin ei kuitenkaan ole, jos sopimus on jonkin yksinomaista toimivaltaa koskevan säännöksen vastainen. Jos jokin osapuoli katsoo, ettei prorogaatiosopimus ole lainvoimainen, tuomioistuimen on tutkittava tämä väite, mikä voi johtaa siihen, ettei tuomioistuimesta tule toimivaltaista.

Tuomioistuimesta, joka ei muutoin ole toimivaltainen, tulee toimivaltainen, jos vastaaja ei vastusta kanteen nostamista väärässä tuomioistuimessa. Tätä kutsutaan ns. hiljaiseksi toimivallan määräytymiseksi. Näin ei kuitenkaan käy, jos on olemassa yksinomaista toimivaltaa koskevia säännöksiä.

Tuomioistuimen on tutkittava ne omasta aloitteestaan. Sen sijaan tuomioistuimen ei tarvitse tutkia omasta aloitteestaan, onko kanne nostettu pääsäännön, rinnakkaisten toimivaltasäännösten tai prorogaatiosopimuksen vastaisesti. Väite, jonka mukaan tuomioistuin ei ole toimivaltainen, on esitettävä silloin, kun osapuoli ilmaisee itseään oikeusasiassa ensimmäistä kertaa. Jos vastaaja ylipäänsä ei ilmaise itseään oikeusasiassa ja tuomioistuin antaa yksipuolisen tuomion, tuomioistuimen on tehtävä tietty tutkimus omasta toimivaltaisuudestaan.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Siviilioikeudellisia riita-asioita käsitellään myös kahdessa erikoistuomioistuimessa. Ne ovat työtuomioistuin ja markkinatuomioistuin. Työtuomioistuin käsittelee työriitoja eli riita-asioita, jotka koskevat työnantajan ja työntekijän välistä suhdetta. Markkinatuomioistuin käsittelee kilpailu- ja markkinointioikeutta koskevia asioita.

Tietyt käräjäoikeudet käsittelevät tiettyntyyppisiä siviilioikeudellisia asioita. Ruotsin käräjäoikeuksista viisi on maa- ja ympäristötuomioistuimia. Ne käsittelevät ympäristökaaren alaisia oikeusasioita sekä pakkolunastusta ja kiinteistönmuodostusta koskevia oikeusasioita. Merioikeudellisia kysymyksiä käsittelee seitsemän käräjäoikeutta, jotka ovat merioikeustuomioistuimia. Immateriaalioikeudellisista riita-asioista, erityisesti patentista, on olemassa erityisiä säännöksiä, joiden mukaan Tukholman käräjäoikeudella on näissä asioissa yksinomainen toimivalta.

Päivitetty viimeksi: 12/11/2015

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.